

Stručné shrnutí semináře 9

Přenos nejistoty. Závisí-li veličina y na veličinách x_i jako $y = f(x_i)$, souvisí nejistota u_y s nejistotami u_{x_i} veličin x_i jako:

$$u_y = \sqrt{\sum_{i=1}^n \left(\frac{\partial y}{\partial x_i} \right)^2_{\mu_i} u_{x_i}^2}$$

kde μ_i jsou střední hodnoty veličin x_i .

Postup zpracování nepřímě měřené veličiny – viz `neprime_mereni.pdf`

Interpolace funkčních závislostí (fitování). Studujeme chování veličiny y v závislosti na x , máme tedy k dispozici n dvojic (x_i, y_i) ... např. naměřená data. Nejistotu nezávislé veličiny x považujeme obvykle za zanedbatelnou vůči nejistotě závislé veličiny y .

Předpokládáme nějaký konkrétní tvar funkční závislosti $y=f(x)$ a chceme posoudit jeho platnost, resp. získat hodnoty parametrů této závislosti. K tomu lze využít **metodu nejmenších čtverců**, která spočívá v minimalizaci veličiny

$$\chi^2(\alpha, \beta, \gamma, \dots) = \sum_{i=1}^N \frac{(f(x_i | \alpha, \beta, \gamma, \dots) - y_i)^2}{\sigma_{y_i}^2}$$

Hodnoty hledaných parametrů jsou ty, které minimalizují χ^2 .

Je-li $f(x)$ **lineární** funkcí parametrů $\alpha, \beta, \gamma, \dots$, lze pro problém minimalizace χ^2 nalézt **analytické** řešení a hovoříme o **lineární regresi**. Některé nelineární funkce lze linearizovat (exponenciálu lze zlogaritmovat).

V ostatních případech analytické řešení nemáme a minimum χ^2 je nutno hledat **numericky**. Pak jde o **nelineární regresi**, iterativní numerický proces, který je nutno uživatelsky kontrolovat. Pro složitější $f(x)$ často velice záleží na počáteční volbě parametrů $\alpha, \beta, \gamma, \dots$. Při nevhodné volbě parametrů může algoritmus uvíznout v lokálním minimu χ^2 , a tak dospět k nesprávnému výsledku.